

Evidenční list nemovité památky - objektu					Katalogové číslo: 1000161554	
Katastrální území: Zábrdovice	Část obce: Zábrdovice	Obec: Brno	ORP: Brno	Okres: Brno-město	Kraj: Jihomoravský kraj	Rejstříkové číslo ÚSKP: 107359
Název památky: nájemní dům Karla Andreska		Součást areálu/souboru/objektu:		Údaje o památkové ochraně: památkově chráněno KP od 26.4.2025, rejstříkové číslo 107359		
Kategorie: objekt						
Ulice, číslo domovní, pozemky: Milady Horákové č.p. 324/č.o. 14				Typy plošné ochrany:		památková zóna
Katastrální území: Zábrdovice		Parcela: p. 545	Památková ochrana pozemku (parcely): celý pozemek		Rejstříková čísla:	2501
					Leží na ploše:	NZ; ochranné pásmo
					Rejstříková čísla:	7010; 3267
Identifikační foto:			Anotace: Hodnotná architektura nájemního domu s náročně řešeným průčelím v duchu vídeňské geometrizující secese.			
			Popis: Jedná se o součást souboru dvou nájemních domů postavených stavitelem Josefem Müllerem v duchu mimořádné architektury nedaleké Gessnerovy Okresní nemocenské záložny. Průčelí domu je akcentováno dvěma vertikálami blíže ke středu umístěných polygonálních arkýřů spínajících 1. až 3. patro, završených balkony s prolamovanými parapety, které svírají střední schodišťovou část prolomenou velkými pravoúhlými okenními otvory, završenou ve 4. patře obloukově zaklenutou lodžií s lichoběžníkovým štítem, jehož tvar sleduje svým zalomením vyložená korunní římsa spočívající na krakorcích. Průčelí je prolomeno v 1. - 3. patře 2 + 3 + 1 + 3 + 1 okenními osami, 4. patro je prolomeno 2 okenními osami + vstupem na balkon + lodžií + druhým vstupem na balkon + opět 2 okenními osami. Průčelí v přízemí je prolomeno výkladcí, ve střední ose je umístěn pravoúhlý vstup s ornamentálně zdobenou supraportou. --> (pokračování popisu viz další strany)			
Datace: 1904 až 1905		Autorské určení: stavitel: Josef Müller; umělecký řemeslník: Vincenc Urbanovský			Slohové určení: geometrická secese	
Zpracovatel (zpracovatelé) a datum zpracování odborného obsahu Homola Aleš (16.03.2021)			Evidenční list vytiskl: Andrea Duchalíková 26. května 2025 10:32		Katalogové číslo prvku: 1000161554	Strana 1/3

Popis památkových hodnot:

Dosud poněkud pomíjený nájemní dům ve skutečnosti představuje spolu s domem na ulici Milady Horákové 12 a s nedalekým domem Huberta Gessnera takřka unikátní soubor, v rámci něhož lze demonstrovat bezprostřední uchopení pomalu se rodícího nového stavebního stylu moderny, realizované zde respektovaným vídeňským architektem a současně vnímavým brněnským stavebním inženýrem v krátkém období let 1903–1905, jež mělo současně zásadní vliv na další brněnskou architekturu období před 1. světovou válkou.

Historický vývoj:

Vznik souboru dvojice nájemních domů je autorsky připsán staviteli Josefu Müllerovi (*6. 12. 1870 Tišnov–†2. 6. 1934 Brno). Absolvent brněnské Německé průmyslovky, pracoval po dokončení školy v roce 1891 jako stavbyvedoucí v podniku svého strýce, brněnského stavitele Antonína Pavlů. Po roce 1902 se měl osamostatnit a poté se s jeho jménem setkáváme na četných stavebních realizacích, když prováděl návrhy architektů Vladimíra Fischera (nájemní dům Josefa Müllera, Brno, Kotlářská 3-5, roku 1919, nájemní dům Karla a Anny Falknovských, Brno, Úvoz 64a, 1908), Franze Holika (kostel Neposkvrněného početí Panny Marie, Brno, Křenová, v letech 1910–1913), Maxima Montera (nájemní domy A. Bachera a K. Pětníka, blok Brno, Masarykova 6 – Zelný trh 19-20 – Radnická 11, z let 1909–1912), anebo Bohumíra Čermáka (Dělnická úrazová pojišťovna, Brno, Koliště 43, v letech 1912–1913). V Brně je s jeho jménem spojováno i několik samostatných realizací. Vedle dvojice domů na ulici Milady Horákové se jedná třeba o nájemní dům s obchody Gabriely a Jindřicha Plačkových v Brně na Masarykově ulici 28 z let 1914–1915.

Rozsáhlá výstavba v Brně na přelomu 19. a 20. století se z velké míry zaměřovala na budování nájemních domů umožňujících ubytování prudce se navyšující populace, přitahované do Brna výrazným hospodářským růstem. Zatímco na jižním a jihovýchodním okraji města se jednalo převážně o domy s koncepcí vnitřních pavlačových komunikací, na severovýchodní straně města se prosadila nová dispozice domu s vnitřním schodištěm a často plastickým projmutím fasády arkýři s byty určenými pro střední a vyšší střední třídu. Dnešní ulice Milady Horákové, pojmenovaná v roce 1858 po tehdy stávající hlavě státu Franz Josef Strasse, navazovala na jednu ze starších cest, vedoucích ze severovýchodního předpolí hradeb směrem do Zábrdovic. Od začátku 19. století se zde rozšiřovala drobná přízemní řadová zástavba, přičemž zásadní stavební rozvoj lze spojit s budováním nové městské čtvrti. Na jejím severním okraji (v prostoru bývalého Hutterova rybníku vysušeného roku 1782) vznikla nová městská třída (pův. Alleegasse a Smerlingstrasse; současná třída Kpt. Jaroše) a rozlehlé náměstí (původně Winterhollerplatz; dnes náměstí 28. října).

V roce 1903 zde byla postavena budova Okresní nemocenské záložny podle projektu vídeňského architekta Huberta Gessnera, který do Brna přenesl aktuální vídeňskou formu opouštějící florální znaky secesního stylu ve prospěch jeho abstrakce a geometrizace. Právě výrazný geometrizující rastr je rovněž určujícím znakem výzdoby průčelních ploch obou domů Josefa Müllera a je zřejmé, že se v tomto svém počínu inspiroval nedalekou Gessnerovou architekturou. Byl to totiž styl pojetí průčelí palácového typu, který pro jinak již univerzální podobu dispozice moderního nájemního domu hledali takřka všichni doboví architekti, nejen v Brně. Osazení plochy průčelní fasády keramickými obkladačkami, rozehrání jejich geometrického rastru a jeho propojení s okenními osami a dalším tektonickým aparátem či propojení s kovotepecky zpracovaným zábradlím od uměleckého zámečníka Vincence Urbanovského vytvořilo v Brně zcela unikátní stavební výtvor. Oba domy se dostávají pravidelně do soupisu nejhodnotnějších stavebních realizací začátku 20. století v Brně, často ale paradoxně u nich bývala uváděna nejen inspirace Gessnerovou záložnou, ale také jistá formální variantnost použití stylu. Jak si ovšem povšiml Pavel Zatloukal, autorské realizace Josefa Müllera rozhodně nevyužívají této architektonické citace mechanickým či deformujícím způsobem. Naopak jej s pochopením pro původní ideu tvůrčím způsobem inovuje, přetváří a domýšlí.

Pokračování popisu:

Průčelní fasáda je zdobena keramickými obkladačkami tvořícími geometrizující rastr.

Zpracovatel (zpracovatelé) a datum zpracování odborného obsahu

Homola Aleš (16.03.2021)

Evidenční list vytiskl:

Andrea Duchalíková
26. května 2025 10:32

Katalogové číslo prvku:

1000161554

Strana 2/3

Výčet součástí

Katalogové číslo	Název	Kategorie	Památková ochrana	Umístění v katastr. mapě	Ulice, číslo domovní
1000161554_0001	průčelí	část objektu	KP od 3.5.1958 do 31.12.1987, rejst.č. 48552/7-7868 KP od 26.4.2025, rejst.č. 107359	p. 545, k.ú. Zábrdovice	324

Zpracovatel (zpracovatelé) a datum zpracování odborného obsahu

Homola Aleš (16.03.2021)

Evidenční list vytiskl:

Andrea Duchalíková
26. května 2025 10:32

Katalogové číslo prvku:

1000161554

Strana 3/3